

Изази надјелом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЛЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по годину 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у главним писанима непосредно администрацији „Гласа Црногорца на Цетиње, а може се и картом унутарним поштом у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новчића. За веће а на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

БИОГРАД, 17 фебр. — Службене „Српске Новине“ доносе одобрену погодбу о откупу монопола соли. — Пуковник Праторчетовић није више комесар за црногорске насеобине, јер је свршио свој задатак.

БЕРЛИН, 17 фебр. — „Reichsanzeiger“ јавља заповијед Цареву свијем представницима у иностранству, да службено позову све владе на конференцију о радничком питању у Берлину. Једанак доноси и програм конференције. Из Берна се чује, да ће неколико великих држава дати својим изасланицима ограничења овлашћења, те ако би се потакло неко питање, као о разоружању, они ће изјавити да о томе нијесу власни договарати се.

ПАРИЗ, 17 фебр. — Бивши министар Бартелими Сент-Илер казао је једном новинару, да одобрава мисао њемачког Цара о конференцији те Француска ваља да учествује. Бисмарк је геније. Приједлог о савезу између Француске и Русије неспретан је, јер учинио би, да би тројни савез постао браћуљак јевропске цивилизације против словенског варварства.

БЕРЛИН, 17 фебр. При јучерањем накнадном избору изабрани су: два нап. либерала, два фрајсинага и конзерватора, три социјалисте.

ХАВАНА, 17 фебр. Конте од Париза кренуо је јучер за Кадис.

ЛОНДОН, 17 фебр. — Посланички дом одбио је приједлог Лабушерова, да се изрече неповјерење властима, које су, вели, заклањале скорашње саблазни у вестенд-стрипу.

БЕРЛИН, 18 фебр. — Од познатих 93 накнадних избора има: 9 конзерватора, 3 рајхспартај, 17 нап. либерала, 9 центра, 33 фрајсинага, 13 социјалиста, 3 гвелфа, 6 демократа.

ЗАНЗИВАР, 18 фебр. — Данас је дошао Емин-паша.

ЦАРИГРАД, 18 фебруара. — Г. Гавро Вуковић, на данашњој аудијенцији у Њег. Цар. Величанства Султана, изјавио је захвалу Њег. Височанства Кијаза Николе I. на лијепом понашању цар. отоманских власти према исељеним Црногорцима. Једанак је молио Султана да изволи обратити своју милост питању о уређењу Бојане.

ПАРИЗ, 18 фебр. Данашња неслога између министара Тирарда и Констанса избила је у данашњој сједници у свађу, да је Констанс предао Карлоту своју оставку и пошао из вјерања. Тирар се униће да се криза ограничи на министарство унутрашњих послова и жели Лубета или Рибота за министра. Криза је много узмутила свијет.

ПЕТРОГРАД, 18 фебр. — Царска породица остаје до 1 марта у Петрограду, тада ће бити на парастосу Цара Ослободитеља.

БИОГРАД, 18 фебр. — Противно новинским гласовима, као да се биоградска влада заузима код селенског патријарха, да се створи српска патријаршија за Србе у Старој Србији и Македонији, Agence de Belgrade изјављује, да владини кругови о томе не знају ништа.

ПАРИЗ, 18 фебруара. — Буржоа, посланик Марне, прије државни секретар и министар унутрашњих послова под Флокетом, именоват је за министра унутрашњих дјела, на мјесто Констанса.

БИОГРАД, 20 фебр. — Потписат је трговачки уговор са Румунијом.

ПАРИЗ, 20 фебр. — Јучер у камари запита Дрејфус о узроцима оставке Констанса. Тирар пориче да је било неслоге у политичком програму владе, остаје при пређашњим најавама. На Дрејфусову ријеч, да је погрешка ићи у Берлин на конференцију, увјерава Тирар о патриотизму владе. Камара прима, са 249 против 200 гласова, дневни ред Вертонов на који је влада пристаја: камара, уздајући се у владу водиће и даље одлучно републиканску политику, према жељи народа. Интерпелација Лорова о берлинској конференцији одложена на четвртак.

Новине свијех странака сматрају да је положај владе пољуљан, и поред јучерашњег гласања. „Estafette“ јавља, да је Констанс за то дао оставку, што су објелиали Мазо-у председништво највишег суда, ако своје мјесто у сенату напусти у корист Карпотова зета.

СРИЈЕДАЦ, 21 фебр. — Вуковић, који је јучер дошао, вратио се у Цариград са подробним упутствима, како да изрази признање принца Фердинанда. Овдје се надају да ће успјети. Пориче се нова српска нота бугарској влади о македонским ђацима. Овдје се много хвали понашање Минчиовићево у тој ствари.

БЕЧ, 21 фебр. — „Polit. Correspondenz“ вели, да је Porta одлучила не признати принца Фердинанда, по чинити друге уступке, наиме послати комесара за вакуф у Сриједац, са дипломатским задатком.

ПЕТРОГРАД, 21 фебр. — „Journal de St. Petersburg“ пориче глас, да су одређени руски официри за управу Бугарске и да се Ону у Атини упустио у преговоре са вођама критског устанка.

ПАРИЗ, 21 фебр. — Председник министарства Тирар пази од живаца и легао је у постељу, што би потврђивало да је науино дати оставку, само чека расправу интерпелације о берлинској конференцији.

БЕРЛИН, 21 фебр. — „Kölnische Zeitung“ јавља, да је Бисмарк рекао да није науино дати оставку.

БЕРЛИН, 22 фебр. — „Norddeutsche Allgem. Zeitung“ изјављује, да су гласови о тобожњој вјеридби Цареве сестре Маргарите (с ким?) сасвим измишљени. Глас „Тажмс“ а да је Бисмарк дао оставку те да ће остати само до новог устројства канцеларије, неоснован је. Влада ће од рајхстага искати више трошка на топове.

ПАРИЗ, 22 фебр. Тирарови пријатељи говоре, да ће Тирар, иза сјутрашње сједнице камаре, поћи на допушт, па ће за тим дати оставку.

„Le Temps“ дознаје из Бразилије, да влада неће сазивати уставотворне скупштине, но ће сама објавити устав па ће наредити изборе за скупштину и једнак опште гласање на устав.

Владини се кругови боје сјутрашње расправе о берлинској конференцији, и ако је извјесно да републиканска вишина није наумила обарати владу због тога, но због других појава ових дана.

ЛОНДОН, 22 фебр. — Говори се да се отварање берлинске конференције о радничком питању одложило на 18 априла.

БЕЧ, 22 фебр. — Председник министарства, одговарајући у царевин-

ском вијећу на питање о учествовању Аустро-Угарске у берлинској конференцији, рече: Влада је одговорила на позив, да је готова учествовати у конференцији и расправљати питања, пошто је влада швајцарска изјавила, да за сад напушта позив на конференцију у Берну, гдје је Аустрија исто била вољна учествовати.

БУДАПЕШТА, 23 фебр. — У министарству се појавила неслога ради законског приједлога о држављанству. Министарско вијеће под председништвом Тесаревим разишло се безусијешно. Тиса не попушта од свога, а остали су министри узв. Сидлађију. Тесар ће саслушати Тису па ће тада ријешити, да ли ће пријети његову оставку.

РИМ, 23 фебр. — Камара је примила, са 193 против 55 гласова, дневни ред којим се одобрава мудра политика владина у Африци.

ПАРИЗ, 23 фебр. — Иза расправе о Лоровој интерпелацији ради берлинске конференције, примила је камара, са 480 против 4 гласа, прости дневни ред, како је искао Спилер.

БЕРЛИН, 23 фебр. — По зајамченом тексту, рекао је Цар, при обједу сабора бранденбуршког, да он свој положај сматра као дужност примљену од самога Бога. За тај завјет повјерени му Богом он ће морати одговарати, те ће свакога, који ће му при томе помоћи, драге воље пријети; а свакога ће сломити који му буде противан.

ДАПЕШТА, 23 фебр. — Тесар је примио оставку Коломана Тисе и на његово мјесто, а по његовој препоруци, именован грофа Јулија Сапарију. У ново министарство ућиће сви чланови Тисине владе, а Тиса остаје старјешина либералне странке.

БУДАПЕШТА, 23 фебр. — (Два часа иза горњег.) Противно: потоњем гласу јавља се на 2 часа по подне, да оставка Тисина није примљена, но да су даље наредбе одложене док се питање не ријешити коначно.

У зем. сабору одговорно је Тиса, на питање грофа Апоњије о министарској кризи, да разлике у мишљењу министара о закону за држављанство још нијесу објављене. Кад буде ријешено, он ће извјестити сабор.

ПЕТРОВГРАД, 23 фебр. — „Journal de St. Petersburg“ изјављује, да су политичка нагађања о скором поласку Његова Височанства Кијаза Николе I у Петроград неистинита; тај пут, вели лист, није никако стављен у питање.

БУДАПЕШТА, 24 фебр. — „Pester Lloyd“ увјерава, да Тиса о закону за држављанство мисли исто онако као и његови другови; но како је формално обрекао да ће тај закон предложити, неће да се изложи пријекорима опозиције. — На јутрошњој аудијенцији дао је Тиса оставку. Тесар је одложио ријешење на који дан. Криза ће се формално ријешити иза гласања на буџет, око 1—2 марта.

БЕЧ, 24 фебр. — Све се поопне слажу, да оставка Тисина формално није примљена, но нема сумње да ће бити примљена.

БИОГРАД, 24 фебр. — (Глас „Polit. Correspondenz“) Заменик бугарског агента Минчиовић изјавио је министру председнику Сави Грујићу, како му је жао, што су македонски нитомци друштва Св. Саве добили бугарске пасaporte и новце. Како је та изјава

учињена са знањем бугарске владе, Грујић је изјавио да је тим задовољан. Ствар је на томе свршена.

ПЕТРОВГРАД, 24 фебр. — „Journal de St. Petersburg“ одлучно пориче „Стандардов“ глас, да ће један ђенерал руски поћи у Бугарску да тамо прими команду.

БУЕАПЕШТА, 24 фебр. — Тесар је примио у приватној аудијенцији грофа Јулија Сапарију.

Извјештај цетињског добротворног одбора Његову Височанству, Господару и Књазу.

Ваше Височанство

Милостиви Господару,

Устаповљени Вашим Височанством на Цетињу Одбор за помоћ пострадалијем од неродилце, желећи и ближе познати, колика је та народна невоља, да изнађе и предузме, што би било најцјеловидније, те да се подијели пострадалијем она помоћ, која долази из Русије, — изаслао је унутрашњост државе између себе два своја члана, који су, повративши се на Цетиње, подијели извјештај, на основу кога је Одбор ријешити руководити се у својој раду, и сад подастире овај извјештај на милостиви преглед Вашег Височанства.

Колико се види, највећи број страдалика — дошљака усредсређен је у долини Бјелопавлићкој, или тачније да кажемо од Подгорине, па до Планинице. Они се могу подијелити у двије категорије.

1.) Они, који су намјеравали да се преселе у Србију, па су заостали због околности, које од њих нијесу зависиле; и 2.) парод, који је на неко вријеме дошао са свију страна Кијажевине, а поглавито из Васојевића, Пиве, Дробњака, Бањана и др. Народ је дошао са својим породицама и намјештен је по селима, а такође по варошима: Подгорници, Спужу, Данилов-граду и дјелимиче у Никшићу. Влада Вашег Височанства, да би дала томе народу средства за опстанак, предузела је неке радње око грађења путова, и тиме је дала могућност свима способнијем за рад зарађивати насушни хљеб. Уз то дошљаци прве категорије (око 1500 душа), због тога, што се налазе у најжалоснијем стању не само сад, но је слаба нада и на бољу будућност, примају од државе, осим плате за рад у жити, још и тајин на све чланове породице. Породице друге категорије примају толико жита, колико су у стању зарадити на путу већи чланови, способни за рад; таковијех ће бити приближно око 3500 душа, а заједно са породицама око 7000 душа. Те тако заједно са дошљацима, који су у најжалоснијем стању, народа у Бјелопавлићима окупљено је свега око 8500 душа.

Мјештани су примили већину од горњих у своје куће и великодушно снабдевају их на свој рачун дрвима.

Епидемија инфлуенца, која се појавила међу онамошњим народом, јако је повећала невољу, и у потоње вријеме примла је онаки карактер. Има доста случајева побољјевања плућних болестима, плевротонитом, бронхитом, а такође нијесу ријетке ни ушне болести. Смртни случајеви су се умножили.

На основу свега горе реченога, а гакеће узимљући у обзир, да осим окупљенијех у Бјелопавлићима сир-

маха, има много још пострадалијех од нероднице и у осталијем дијеловима Књажевине, Одбор, осим онога што је предузела влада Вашег Височанства, налази за најцјелисходније употребити на овај начин она новчана средства, која су на расположењу овог Одбора.

1. Да помогне овим, који раде на државнијем путовима, Одбор је ријешо купити од државног жита у Даниловграду, као средишту Бјелопавлића, на суму од 25.000 рубаља, која се до мало времена има примити из Петрограда. Ово ће жито купити одбор по оној најнижој цијени, по коју се оно продаје народу у земљи, и издаваће се као припомоћ најпотребнијим и поглавито породицама радничкијем по нарочитијем биџетима: „Добротворног одбора“. Потреба овакове помоћи особито би се осјетила, кад би се услед ког узрока, као напријер рђава времена, радње обуставиле, и ако је влада Вашег Височанства и у овоме случају одредила, да се радницима издаје жито у зајам на рачун будуће њихове зараде.

2. Да се помогне болесницима, уређена је сад на Орјој Луци и то у кући, коју је Ваше Височанство на ту цијел поконило, болница за 64 постеље. Почем је број болесника веома велик, одбор је ријешо уредити апотеку и кухину из којих се добијати лијекове и храну они болесници, који ће долазити на Орју Луку, али неће моћи бити примљени у болницу због тога, што не би било мјеста у истој. Болница је ова већ уређена и отворена и примила одређени број болесника.

Овакову болницу отвара Одбор и у Подгорици за 35 постеља. Све потребно за болницу, као год и за болницу на Орјој Луци, добављено је дјеломце из Тријеста, дјеломце направљено у мјесту. Крај болнице најмљена је једна кућа, у коју ће се примати болесници и слабуњави до 50 људи, које болница не би могла смјестити.

У овој кући уредиће се као неко преноћиште, те ће се издавати болесницима: храна, лијекови и љекарска помоћ.

За болницу на Орјој Луци Одбор је ријешо, да набави нарочитог љекара који ће имати и помоћника. Очекује се и Г. Новица Ковачевић, који је сад свршио науку у војној медицинској академији у Петрограду.

Болницом у Подгорици управљаће мјесни варошки љекар.

3. За помоћ породицама и поједињим лицима, који су пострадали од нероднице и који се не налазе на радњи путова у Бјелопавлићима, Одбор је ријешо издавати помоћ или у повцу или у житу, купљеном на Даниловграду. За сваки поједини случај Одбор се најприје добро извјести и распита о онијем, који траже помоћи од Одбора и помоћ се издаје тек, пошто се увјери, да та поједина лица због довољнијех разлога пијесу у стању поћи на радњу у Бјелопавлиће.

У опште Одбор се тврдо држи у томе одношају правила, да се помоћ незамучена издаје врло смотрено, да се народ не навикава готованству и просјачењу.

4. Једна од главнијех брига Одбора састоји се у томе, да се осигурају породице, које су се привремено наставиле ради зараде комада хљеба у Бјелопавлићима, најпотребнијим средствима за живот и да им се помогне, колико се само може, они час, кад се они морадну вратити на своја огњишта, да предузму прољетње пољске радове. Одбор је ријешо, да даде тог времена, т. ј. око средине марта и почетка априла, овим породицама, које савршено ништа немају и које су савршено оспромашиле и ископале се жита, новаца, који ће им се продати у руке, осим тога даваће се: мотике, лопате, цадуни и други потребни алати, а у крајном случају и жњов. Али да се ово оствари у оној мјери, у каквој се то јавља запета крајне потребним и једино на тај начин подобним на ново

подићи на поге народ, који тако љуто страда од пошљедња нероднице, и који се савршено ископао, — наравно потпуно ће зависити од средстава, која ће Одбор имати у то вријеме.

ДОПИСИ.

Одеса. 16 фебруара. — Ради подмире потребе за учињене обавезе и продаје већ углављене од овдашњијех трговаца, овим дана поскочила је цијена шеници, озимици и јечму, два на сто. Зато је на одеском житноме пазару био житни промет промљивих дана понешто живљи и продата је знатна количина шенице, по 1 рубаљ и два копјејка, озимице 93—98 коп. јечма 64—65 коп., кукуруза (румјетина) 54 коп. један пуд (један пуд чини руски фуната 40 или килограма 16 и 380 грама, метричке мјере). Иста живаност у пролази жита била је овим дана и на обали ријеке Дњепра. А прави житни пазар почима стојро у прољеће.

У сточаном пазару на одеској пијаци, нема знатне промјене. Од прошле јесени до сад цијена говеђему месу мијењане се између 2 рубаља, 2 рубаље 20 копјејка пуд. На одеску пијаци обично долази дневно 7—800 волова.

Папирној руској рубљи спала је неку маленкост цијена промљивих дана. Јуче на одеској борси продавате су лире штерлинге, предаја до посљедњег о. м. по 9 рубаља и 16 копјејка.

У одеском пристану има неколико повећих бродова за крцање жита. Жито што се данас на одеској пијаци продаје, рачуна се, да је 70 од сто од године 1888, а само 30 од сто, од прошле 1889 године. И ово је најбољи доказ, да прошла година није ни у Русији била најплоднија. Али ипак преостало је много жита непродато од 1888 године, и зато су цијене ниске.

Ради велике експортације петроуља за Јапана, која сваки даном све то више расте, јапанска влада поставиће свог генералног консула у Одеси и два вице-консула — у Севастопољу и у Батуму.

Да олакша руским фабрикантима извоз манифактурног памучног еспана за Персију, министар руских финансија намјерава опростити извозарину за Персију од сваке и најмање дације. До сада се уважило у Русији из Персије неизрађеног памука којекаких 60, 000, 000 рубаља годишњијех, а изважало се у Персију око 20, 000, 000 фабричаног еспана. У години међу увозом и извозом разлике није било велике разлике. Омак извоз које министарство финансије намјерава предузети, даће новог и знатнијег пољета руској манифактурној трговини са Персијом.

У Русији расту жељезни путова као гљиве. Није овде као што обично бива код нас на западу да, за израдити двајестак километара гвозденог пута, троше читаве вагоне папира за исписати и нацртати дотичне пројекте. Овђе се много не дарма нити се у Русији троши за комисије. Кад се покаже потреба новог гвозденог пута, то се ријеша једном самон Царевом ријечју — fiat! Русији као да није доста 6, 400 километара транскаспијске жељезне пруге од које је већи дио дограђен а остало ће се у теку ове године довршити, прошлог мјесеца, министарство комуникације издало је нови пројект за двије нове жељезне пруге, од јужне Русије до Кавказа. Овијема пругама намјерава се спојити Владикавказ и Петровск са јужним крајевима руске царевине. Један од ових жељезних путева спровеће се уз обалу Каспијског мора до Баку. Ове жељезнице спојиће се са жељезним станицама: Ростов, Владикавказ и Гори (а жељезница: Поти Тифлис-Баку) с матералном жељезницом Рокеки. До прољећа проучиће се пројект и прибавити потребито за грђу, а рад ће започети чим се ово доврши.

Биће вам познато, да Русија у рудама сваковрсног метала обилује. Да Русија много злата тропи за црквене утвари и народни накит, и то вам је заједно познато. Али незнам дали знате, да прошлијех десет година, пошто су подмирене све руске гољеме потребе, да је извезено из Русије у иностранство 360, 000 килограма чистог злата т. ј. саразмјерно сваке године 36, 000 килограма. У прошлој години метална продукција у јужној Русији обогатила се новим производом. Близу жељезне станице Никитовска (жељезна пруга: Курек-Харков-Азов), у другој половци марта прошле године отворена је фабрика за дистиљацију живог сребра (живе mercurio). Ова је фабрика дистиљирала до свршетка децембра прошлог, 12, 000 пуда живог сребра, најбоље врсте.

Петроградски фабриканти воде преговори са осталим фабрикантима у унутрашњости Русије, да се овог љета устроји својој индустријална руска изложба у Петрограду. У мјесецу мају и јуну ов. г. биће у Виљу — у Пољској — ратарско-пољоделска изложба. Неколико дана пред

изложбу састаће се велико посједници, у Виљу. На овоме састанку расправљаће: О мјерама које треба предузети за побољшање пољоделства; Како да се побољша напредак сточарства и како да се измени садашња врста стоке са бољом пасмином; Организација новчаног завода, који би пружао посједницима зајма за набавку пољске машинерије и алата; Опће удружење за продају домаћих производа.

Одески пристани — т. ј. у практической и карантинној гавани — пуни су бродова. Без бројити бродове испод стотине тонелата и мјесне вапоре који сваког часа долазе и одлазе из Одесе, ова три посљедња дана доједрило је у одеску луку 18 бродова, парних и на једра, у величини од 22,324 тонелате; у исто је вријеме одједрило 12 бродова тонелата 15,964. Кад погледам и видим ово силно бродовље у одеском пристану, а ни на једном самом ма најмањем броду не видим да се вије црногорска застава, чини ми се — опростими Боже — да провидност божја није најправеднија. У одеском пристану, толико благо божје на мору плута, а у моме отацтву, у милој ми Црној Гори, изузам неколико малих бродова, ни једног великог брода нема. Из Одесе можеш по неколико пута на дан, било вапором било жељезницом, поћи и доћи гдје хоћеш и куд те је воља; а моја браћа у Црној Гори не могу својим бродом ни писма у свијет послати. Ами Црногорци нијесмо заиста у ничем гори: ни од Руса, ни од осталијех народа у Јевропи. Ипак немгловити удес окувао нас је у наш тијесно-скучени положај! У оваким мислима често се пута сјетим и нашег „Паробродског Друштва“, које, не само што је умрло прије но што је рођено, него га је нестало много прије него је зачето. О нашем друштву — ако ми дозволите — рећићу коју идућу пут. Међу тим: Спасибо. В.

Подгорица, 16 фебруара. — У прошлом броју „Гласа Црногорца“ налази се међу осталим и један допис из Подгорице, у коме именовани дописник оцјењујући потоњу читаоничку забаву набацује се пријекорима на све овдашње чиновнике због њихова осуетва од те забаве. Тешко је имати са непознатим човјеком посла, па се и изјаве таквијех дописника, који се боје својим именом на јавност изаћи, просто као непромишљене и неосноване потворе обично мимолазе. Нећемо се ни ми с тога упуштати у никаква расправљања са тим дописником, но ћемо само да овим у јавности оно потврдимо, што цијела Подгорица добро зна и што јамачно ни доње вику не може бити непознато, а то је, да су сви чиновници они, који држе овлашћу читаоницу и који је сваком згодом подмажу, па да они то не чине можда, да би наша читаоница већ давно и уснула била. А што у баш те вечери неки чиновници од читаоничке забаве отсутствовали, није томе разлог њихово нехајство, већ онај више владајућа боест оне већеље, од које су многи или сами тешко боловали или крај боне своје обитељи дома остати морали.

Један чиновник *.)

Трешњово, 18 фебруара. — (Инфлујенца и њена жртва.) — О Божитињим празницима поче инфлуенца овуда ваљата народ, те о новој години до половин јануара бјеше све ледеро. Двоје — троје и то постарије чељади бише жртва инфлуенце. Од половине јануара поче малаксати инфлуенца, те свршетком јануара чало ко лежало и ако се достина жаљају, да не могу ништа.

Народ се бјеше придигао — „прошла је инфлуенца“, но опет се почетком ов. мј. појави та опака болест. Готово на свакога овудије долази, те и ђаци готово лежају од ње.

Али овог пута зачесташе смрти, те ћемо доставити нашим друговима и пријатељима тужну вијест, да нашег доброг и послушног ученика П-ог раз.:

Ђока М. Биговића

прерано, у шеснаестој години живота уграби смрт. Упокојени Ђока родом је из Кобиљег Дола; има оца, мајку, брата и двије сестре. И прошле школске године — као Ученик првог раз. — и ове школ. године показао је примјерно владање, одличан труд и добар успјех.

О Божитињим празницима лежао је од инфлуенце, па се мало придигао; но поново се разболе 10 ов. м. и паде што се вели — с мјеста. Жалио се у прси и молио, да га стежу по прсима, избацао крв на уста, не је ништа ни пио до воде, а воде је поврстано искао. 15 ов. м. предаде своју душу Богу.

Као нашег ученика — ђацина друга — пољесом испратити га до вјечне му куће.

Како је од нове године било све лијешо, сваки дан сунце, снјег се истопио — „зимље лето“ — то бјеше пзашло до

*.) Уздамо се да ћете се задовољити том поправком, те да нећете тражити више задовољење ради прегитрене замјерке, која није учињена од аза сја.

ста цвијећа, те ђаци набраше цвијећа, од којега направисмо вијенац, па сви отидоше код куће му у Кобиљу-До, где се бјеше скупило много племеника; стависмо вије нац на скрштоне на руке, а по том га метнуше ђаци на посла и понијеше Кобиљској цркви Светој Госпођи, пред којом га и сахранисмо 16 ов. м.

Сваком ђаку мило бјеше — ако не може носити, а оно се барем дофатити до носила. Учитељ изговори неколико ријечи над покојником. При погребу бјеху: парохилјани свјештеник Кнежевић, учитељ, ђаци породица покојника и још много народа из вамена. Од кукања и делека разлезаху се околна брда. Сваки се стараше колико толико утјешити и ублажити срца ожаловљеног му оца, мајке, брата и сестара.

Ко год чу за његову смрт, свак рече: „жали Боже онаквог младића!“

Ово је први случај, да се за вријеме учења десила смрт ученику у овој школи а ево ће се скоро испуњити двадесет година, како је овдје отворена школа.

Младом упокојеном ученику нек буде лака мати земља!

Вјечна му памјат!

Учитељ:

Ј. Ф. Иванишевић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 24 фебруара.

(Нови пут.) Од Ријеке Црнојевића до Подгорице, кроз Љешанску нахију, ради се нови колски пут. На путу раде 3—4000 радника сваки дан. Пут је трасирао г. војв. Мано Врбана, који цијелим радом управља.

(Руски дарови.) Цетињски Одбор примио је франака 250 у злату, скупљених у цркви руског великог посланства у Берлину за пострадале Црногорце од нероднице.

(Долазак.) Пошто је свршио медицинске науке у Императорској војној медицинској Академији, повратио се прошлијех дана на Цетиње, др. Новица Ковачевић. Наша срдачна честитања младоме доктору и добро нам дошао!

(Потврда.) Нови устав читаонице цетињске, измијењен и допуњен у ванредној скупштини њеној од 11 фебруара ов. г., потврђен је од вис. Министарства унутрашњих дјела и разаслат је заједно са правилима за домаћи ред свијема члановима те читаонице; дакле овај устав заједно с правилима стаје од данас на снагу и по њему се имају управљати сви чланови цетињске читаонице.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Има већ један мјесец дана како се појавила овдје у вароши и неким мјестима по унутрашњости заразна болест фрус, добрац или мраса, како се она разна зове по разним крајевима нашег народа. На Цетињу је боловало до сад преко 100 дјеце, а лежало је од ње и неколико одрасле и зреле чељади. Међу тим опажа се да родитељи и сродници у опште олако узимају ову болест, чине погрешке при његовању малих боника, не смијући давати воде ни унутра ни на главу, већ обратном притрпавају многим хаљинама по тијелу па и по глави, а уз то прегријавају собе тако да се човјек дави од врућине и нечиста ваздуха. До каквих је противздравствених, управо безумних, поступака доведено народно вјеровање и савјет „држати фрус у топлини“ у неким рејим кућама, може знати само онај, који је завиривао и сам видно шта се ради.

Не ће бити излишно, ако овом приликом прештапамо из прошлогodiшњег нашег чланка „Приљепчице болести на нашој дјечи“ у „Грлицы“ оно, гдје се говори о овој болести.

Трећа заразна болест, од које се треба бојати, то је фрус или мраса. Хвала богу послје рата није било широког редња те болести, али се фрус појављивао од тад 2-3 пут по разним крајевима наше отаџбине. Наклоност ка скрлети далеко је мања него ли к фрусу. Има много људи, који су цијелог вијека осигурани од заболјевања скрлетином, напротив готово сви људи једном у животу болују од фруса. С тога је нашем народу фрус познатија болест, а за право име скрлети и не зна.

За ерус или мрсе погрешно мисли народ да је то обична и неопасна болест, а да према томе не треба много пазити дијете пити доктора звати. Она доиста није тако опасна као скрлет, али ипак кад се ерус показује јединичним случајевима, умире од од 3 до 5 од 100 болесних, а кад је редња јака и опширна умире много више. Осим тога бивају последице еруса разне потрагушне болести и слабости напр. зна се да за коју годину након велике редње еруса гиве много више дјеце од сичије, него да прије редње.

Дијете прије навале те болести изгуби вољу да се игра, боли га глава нерасположен је, не једе с апетитом, покатљује, кија, баш као да је назебло. Затијем наступи грозница, али не тако силна као при скрлети, и траје обично 2 до три дана, а у ријетко бива да тако траје до недјеље дана. Очи поцрвене и сузе, нос се готово затисне, глас промукао и кашаљ лајући. То су све гласоноше еруса. Обично на трећи дан по настанку огњуштине, почне се изасипати нека црвен, ситне мрље, најприје по лицу и на кожи под косом, ређе на врату. С лица, гдје је црвен најгушћа, иде на плећи, прси, по трбуху, по рукама. По ногама слабо излази или је и нема. Чим се та црвен изасипе и расцвјета, што обично траје два дана, огањ падне с боника. Дијете дође на своју мјеру, весело је и немирно да га родитељи већ не могу у постељи задржати. Трећег или четвртог дана изасугот поблиједи и нестане, катар очију, носа, иде све на мање, кашаљ сазрел. Затијем е коже почну отпадати ситно љускице, епидермис, суше као мекиње. За двије недјеље, како је бољест настала, свега нестане као да ништа није ни било.

По несрећи не пролази вазда ерус овако лијено и уредно. Бољест се даде на зло, натури се запалење у плућима, у плућној, у срчаној, у можданим опнама, изасуготности прије времена нестане, „сакрије се“. Народ вели „пало је на срце“ и мисли да од тога нема лијека. Други пут придође силни, па и крвави пролив, од ког дјеца остану дуго слаба и кржљава.

Како треба пазити и лијечити боника у овој болести? Прије свега пошто ерус јако пријања, треба одвојити здраву дјецу и усамити болесну. Ако је редња блага и ријетко ко умре, може се родитељ ограничити простим правилима о чувању здравља: добра храна, чист ваздух, чиста и топла одјећа, на што Бог даде. Ако ли је пак епидемија злочеста и много дјеце умире, ваља чувати од додира с другом дјецом на улици и задржати од школе, а најбоље је преселити у друго мјесто дијете, особито ако је нејаког састава и од природе слабодушно. Кад се разболи дијете треба га одмах удећи у чисти постелу и његовати онако, како је речено при скрлети, а на име смјестити га у одјелну собу или кућу, приставити болеснику разумно чељаде или родитеља да га двори и његује, — то је половина лијечења. Клонити се свега што може ослабити дијете, као пуштања крви, честог давања на чишћење. Против велике огњуштине треба егвалати хладне или ледене крпе на главу и често их мијењати. Само у болним кућама и разборитији родитељи могли би млаке бање давати. Добро је мазати сво тијело два пут дневно салом или маслом кад се покаже излаз, т. ј. кад се ерус изасипе: то извлачи огањ и умањава жежење и сврбеж коже. Вара се мајка ако мисли да малог боника треба много топлинати и давати му много топлог пића у надању, да се што прије споти. Оваке болести иду својим путем и гријенима ако мислимо, да их можемо по своме беоу преломити: доста је да боник не наудимо. Из постеље и из собе не треба дјецу пуштати за сво време болести а и доцније пошто прође љуштене за који дан, јер је кожа дуго времена осјетљива, па лако може напетити.

Др П. Миљанић

Књижевност.

Bibliotheca Slavica No. XLII. То је наслов спислу књижаре и антикварјата Н. Кимеља у Риги, са даљим додатком: Каталог црвених сочинених по историји, литератури и језику свѣх славјанских племен.

За оне наше читаоце којима су миле ријетке књиге, биљежимо овдје српске књиге, са насловом и цијеном у рублама и копеејкама, које се налазе у томе списку:

(Свршетак.)

Поповић, И. С. Даворъ. Писнословни производи у избору. I. У Новом Саду 1854. 1 р.

— Позоришна дѣла. Св. IV. Лаханъ. Београдъ некадъ и садъ. У Београду 1853. 60 к.

— Санъ Краљвиња Марка и Светислав и Милева. У Београду 1848. 75 к.

— Смртъ Стефана Дечанскогъ Београдъ 1849. 50 к.

— К. Турцу у Босни или смртъ Ми-

лоша. Жалосна игра у 5 дѣјствія. У Будиму 1834. 1 р.

— Ст. Црногорске гусле или народне пјесме, приче etc. у Београду 1858. 1 р. 25 к.

Пословице. Српске народне, и друге различне као и оне у обичај узете ријечи. Издао их Вук Стеф. Караџић. У Бечу 1849. 4 р. 50 к.

Пупољци. Романи. новеле, приповијетке, драме и друге забавне ствари. Издаје В. Атанацковић. I. св. У Бечу 1851. 1 р.

Пчеларъ или наставленіе о пчеловодству изъ разныхъ писателей собрано и на Славно Србскомъ језику во общую полу и увеселеніе издао Авраамомъ Максимовичемъ, Парохомъ Сомборскимъ. У Будиму, печатанъ при Славно-Србској Печатни Краљевскогъ Всеучилища Угарскогъ 1810 г. 6 р.

Радичевићъ, Бр. Песме. I, II. У Бечу 1847—51. 1 р. 50 к.

Раичићъ, I. Вой Змая со Орловы. У Бечу 1791. Препечатано Г. Е. В. 60 к.

Рашићъ, М. Д. Космайка, или погледъ на станъ княжества Србије. У Бечу 1852. 50 к.

— Космайка, или погледъ на станъ княжества Србије. 2 изд. У Београду 1859. Вѣ перепл. 1 р.

— Црногорка или станъ Црне Горе за вријеме владе црногорског владике Петра П. Петровића Њгуша. У Бечу 1852. 60 к.

Сарајли, С. М. Историја Црне-Горе одъ искона до новіега времена. У Београду 1835. 4^о. Недостаје 1. листа; заглавни и 2. листы испорчени; подержаній экземп. 3 р.

* Сербјанка. Симеоном Милутиновићем Сарајлиом сочинена. 4 части. У Липисци 1826. Вѣ перепл. 6 р.

Сербилъ у уредѣ светлишта свогъ іераріе Карловачке, а предъ дверма народногъ собора 1848 л. У Загребу. 75 к.

Србска пчела или новій цвѣтникъ за год. 1832, 33. Зас. и одвѣланъ П. Стаматовичемъ. У Будиму. 75 к.

Србске лѣтописи за год. 1826. Частица 2—4. 1827 3—4, 1828 1—4, 1829 1—4, 1830 3, 1831 3—4, 1832 1—4, (Недостаје 2 лист. вѣ I. части.), 1833 2—4, 1834 1, 2, 1837 2, 1838 1—4, 1839 1—4, 1840 1—4, 1841 1—2, 1841 1—4, 1843 1—4, 1844 1—4, 1845 1—4, 1846 1—4, 1847 1—4, 1848 1, 1851 1—2, 1852, 1—2, 1853 1—2, 1854 1—2, 1855 1—2, 1856 1—2, 1857 1—2, 1858 1—2, 1859 1—2, 1860 1—2, 1861 2, 1863 1—2, 1864, 1865, 1866, 1867—69, 1870—71, У Будиму и у Новом Саду.

Содержаніе одъ свію частица србске лѣтописи одъ год. 1825—28 і 1829—50. У Будиму 1828—51. 1 р.

Србски народній листъ, године 1835. Пешти. 4^о. 3 р.

Споменици, Србски, или старе рисовуль, дипломе, повелѣ, и споненія Босански, Србски, Херцеговачки etc. etc. Издаи Еф. Т. Обреновића, а зобрани мудроумъ П. Карано Тврткивића. Ч. I. У Београду 1840. 3 р. 50 к.

Споменици србски од 1395—1423 то ест писма писана од републике Дубровачке Краљевима, Деспотима, Войводама и Кнезовима Србскимъ, Босанскимъ и Приморскимъ. Преписао с Дубровачке архиве Кнез Медо Пуцић. Са сликом, уводом и примѣтбама. У Београду 1858. 4^о. 4 р. 50 к.

Србске новине. Издае и уређуе М. Поповић. У Београду 1858. Вѣ перепл. 4 р.

Србски родољубац уређен В. З. Чокерјан. Ч. I. У Будиму 1832. 1 р. 50 к.

Суботићъ, I. Дира. У Пешти 1837. 75 к.

— Наука о србскомъ стихотворенію. У Будиму 1845. 75 к.

— Пъсне лиске. У Карловци 1858. Вѣ перепл. 1 р. 25 к.

Дѣла. кн. I.

— Цвѣтникъ србске словесности Читанка за више гимназіе у Аустрији. Св. I, II. У Бечу 1853.

Сундечићъ, I. Орлић. Црногорски годишњак за просту годину 1866. На Цетинју. 60 к.

— Цвѣче или покушени у народно-лиричкој пваніи. У Задру 1858. 75 к.

Томташев. N. Iskrice. 2. изд. У Загребу 1862. 50 к.

Хаџићъ, I. Духъ народа Србског. У Карловци 1858. 75 к.

Хаџићъ, I. — Дѣла I. Хаџића у књижевству назв. Милоша Светића. Кн. I. Пъсне изворне. Кн. II. Преводи сиѣвни. Сѣ портр. У Новом Саду и у Карловци 1855—58. 3 р.

Хаџићъ-Светићъ, I. Животъ Димитрија Давидовића. Сѣ портр. 60 к.

Цвѣће. Сочиненія и преводи за поученіе, увеселеніе и забаву. Св. I. 2. У Будин. Граду 1829. 1 р. 50 к.

Montenegro u. d. Montenegriner. Beitrag z. Kenntniss d. europ. Türkei u. d. serb. Volkes. Stuttg. u. Tübing. 1837. 60 к.

Monumenta historica slavorum meridionalium vicinorumque populorum e tabularis et bibliothecis italicis deprompta a V.

Makuseev. Tom. I. vol. I. Ancona. Bologna, Florentia. Varsaviae 1874. 3 г.

— serbica spectantia historiam Serbiae Bosnae Ragusii ed. Fr. Miklosich. Viennae 1858. 6 р.

— spectantia historiam slavorum meridionalium. Vol. I—V. Zagrabiae 1868—75. 12. г.

Ristić, J. Die neuere Literatur der Serben. Berlin 1852. 50 к.

Sabbotić, J. Einige Grundzüge aus der Geschichte der serb. Literatur. Wien 1850. 50 к.

Volksmärchen der Serben. Gesammelt u. herausg. von W. St. Karadshitsch. Ins Deutsche übersetzt von dessen Tochter Wilhelmine. Mit einer Vorrede von J. Grimm. Nebst einem Anhang v. mehr als tausend serbischen Sprichwörtern. Berlin 1854. 2 г.

Wuk's Stephanowitsch kl. serbische Grammatik verdeutsch u. m. einer Vorrede von Jacob Grimm. Leipzig u. Berlin 1824. 1 г. 50 к.

Раича, Архим. Јоанна Историја разнихъ славјанскихъ народоѣ; наипече Болгаръ, Хорватовъ и Сербовъ. Сиб. 1795. 4^о. Вѣ перепл. 2 р. 50 к.

Theophylacti Bulgariae archiepiscopi in omnes dix Pauli apostoli epistolae enarrationes aut archetypum graeco r. Joh. Louicerum conversae. Parisiis. ap. Jac. Bogardum 1542. 6. г.

Exemplarie broché non rogné! Avec la marque de Bogard sur le titre.

Умјетност.

Под насловом: Славјански у Араду, има „Браник“ овај извјештај:

На путу, да чарима словенске пјесме са триумфом освоји цео образовани свијет — дошао је ових дана у Арад први апостол руске пјевачке умјетности, Димитрије Аргенев Славјански са својим у цијелом свијету прослављеним пјевачким друштвом. Дошао је и приказао умјетност, силу и драг руске пјесме — и постигао је то, да је Арад освојио. Лаком красном пјесмом освојио је на мах Арад — град, освојио је лакше и боље, но што би га ма која храбра оружана сила освојити могла. Ипороди и према Русима у злом правцу предуђељени људи, који су слушали красне пјесме руске дружине, нијеу могли, а да се дубоко не поклониле пред генијем руског народа, који скромном народном пјесмом чуда ствара и цео свијет задивљује — Србима арадским била су она три дана, што их Славјански у Араду провео — и свечан празник, прослављен — топло и красно, како се само замислити може.

Осим три представе у позоришту, у којима су арадски Срби кроз 3 вечери са пуном душевном насладом уживали — имали су Срби Арађани још и специјалног уживања од честите дружине Димитрија Славјанског.

Оно, што није испало за руком бога тим и умјешним пештанским и будимским Србима, — то је испало за руком, нама скромним Арађанима. Умодили смо изасланство Славјанског, да нам у недељу, 3. фебруара у цркви са својом дружином дође и да при св. литургији пјевањем учествује. Честити Славјански на једну ријеч одавао се молби арадске цркв. општине, дошао је у цркву са 30 мушких чланова пјевачке дружине своје и тиме учинио арадским Србима такву почасти и толику радост, да му никада доста благодарити не могу.

Није, да је то први случај, да је у ужој Угарској Славјански са својим пјевачким друштвом у срп. правосл. цркви при литургији црквеном пјесмом учествовао, па се може мислити колико се радовала арадска црк. општина, да је баш она прва учесница у уживању оне милине и красоте цркв. пјевања, која се простим пером описати не да. Вјештаци и стручњаци, пицући о Славјанском и пјевачкој му дружини — истицали су од прије да је цркв. пјесма поље, на коме је Славјански најљепше лаворике побрао. И ми Арађани увјерисмо се сопственим искуством, да је то савршена истина. Народна руска пјесма у срце дира — ал црквена к небу у анђeosке регијоне подиже и душу освећује. Кад иновјерци и иностранци казују, да је наше цркв. пјевање монотono, требали су да дођу и да чују Славјанског и дружину му, како и у кратком „Господи помидуј“ знају да створе умјетничку продукцију, да човјека и та једноставна пјесма занијети мора. У дупком пуној ардекој срп. цркви, у коју се само пред улазице могло досијети, било је иновјерних и иновјерних вјештака и стручњака у пјевању — па су махом сви потврдили, да је Славјански истом тек у цркви највећи и ненадмашни умјетник. Са каквом вјештином, каквим нијансирањем, прецизношћу — и што је главно — са каквом мајестетичном побожноу пјена цркв. пјесме кор Димитрија Славјанског, ко то није имао срѣће да чује, анисодутно не може себе представити, а онај, ко је чуо то савршенство од цркв. пјевања, био би махнит, кад би предуаео, да по заслужи-

опише оно, што се не да описати. Онаково „Јединородни Сине Божији,“ каквоо од Славјанскове пјевачке дружине чуемо — то је уникум и савршенство пјевачке вјештинне. Па онда „херувимска“ је пјесма таква, да би човјек мислио, да је у потпуном смислу ријечи, не синови хладног сјенера, већ сами небески херувими и серафими поје. Но што све надмашује то је концерт „причасно“ — при пјевању, којег мора сваки живи створ да занијети и као у неком заносу да се запита: јел' то зеља ил небо — је л' то граница пјевачке умјетности под небом? — а кад се сврши, кад и посљедњи акорд те величанствене црквене пјесме у немој цркв. тишини изумре — онда свако мора да је готов са судом: да је тај концерт врхунац пјевачке умјетности.

Да се тако што произведе, што производи Славјански са својом пјевачком дружином, треба у истини правог божег дара. Тај божи дар дат је Славјанском у пуној мјери и у сваком обзиру — па по томе што својом дружином производи, све је јединствено и величанствено. Сам Славјански човјек је духовит а дружина му је одабрана. Она мала руска дјечица, која сонран воде, као да су прави небески анђелчићи. Човјек мора чудом да се чуде: од куд у малене дјеце толике прецизности и вјештине у пјевању, дочим кад у цркви одјеку громовити гласови contra G, кад ти гласови с кора допру, пјевнице и све трапезу затресу, прозоре на ваљда и сам зидове задрамају — онда се човјек чисто пита: не долазе ли ти гласови од каквих подземних вулкана, из каква мјеста, гдје не живе и не пјевају људи, већ гиганти и горостаси.

Такова уживања, каква има досмо ми Арађани прошле недјеље — ми бисмо жељели, да има свака већа, наша цркв. општина, па да позна наш народ необичну моћ цркв. пјесме. Нас је Димитрије Славјански толико задужио, да му се само Бог може мјесто нас достојно одужити. Наша црквена општина и родољубиви чланови њезини — колико су могли — све и сва су учинили, да засвједоче своју благодарност браћи Русима, који нам велику радост учинише. Славјански је понио од нас — поред искрене благодарности — један врло лијеп, огроман вијенац од природног цвијећа — са једном тробојном скупоцјеном плавом траком, а поред тога из цркв. одбора изречена му је и достављена писмена благодарност на готовости и љубави, којом је жељи арадске цркв. општине на сусрет изашао. У име благодарности за красни вијенац приликом посљедње представе своје у позоришту, за љубав Србима, преиначио је Славјански унапријед утврђени програм свој, те је при посљедњој тој представи на посљедњем мјесту отпјевао са дружином својом красне двије српске пјесме „Калоперо Перо“ и „Дјевојка се у Дреновцу купа“. Акордима тих српских пјесма завршено је тродневно гостовање Димитрија Славјанског Аргенева — у мађарском Арад-граду, и нама је Србима необично мило било, што се то гостовање баш тако српски завршило и зачинило.

А. И—Ђ.

ЧИТУЉА.

У биоградској „Домовини“ има ова биљешка:

Погреб. — Јуче у 3 сах. по подне био је погреб наше врле умјетнице и од постанка нашег нар. позоришта сталне чланице гђе Љубице Коларовићке. За овај тужан чин дошла је из Н. Сада нарочита депутација тамошњег срп. нар. позоришта Са жалошћу констатујемо да је према значаја покојнице за нашу драмску умјетност спровод био и сувише скроман. Присутствовали су сви чланови нар. позоришта и узак круг пријатеља позоришне умјетности из грађанства. Пред народним позориштем опростио се с покојницом у име чланова позоришта кратком бесједом г. Милорада Гавриловића,

На крају Маркове улице, пошто је спровод стао, опростио се од врле покојнице у име драмских писаца, сходном бесједом г. Манојло Ђорђевић. — Призренац.

При закључку листа дошли су нам опширнији извјештаји о врсној покојној умјетници, које ћемо други пут довијети.

+

Свијема сродницима и пријатељима на страни јављам, да је наш мило унук, односно син, синовац, братић и сестрић

ВАСИЛИЈА С. ДУКАЧЕВИЋ

после 20 дневног боловања ноћу 17. тек, своју анђелску душу испустио, навршивши цуну једну годину свог живота.

Јављајући ову нацу жалост молимо сроднике и пријатеље на страни за саучешће.

У исто доба благодаримо овдашњим госпоњама, честитом грађанству подгоричком без разлике вјере и занимања који нам изјавише своје пријатељско саучешће, те овако ожадише и у великом броју ис-

Од 16. фебруара ове године почиње у Биограду излазити под нашим уредништвом

„ДОМАЊИ ПРИЈАТЕЉ“

ДНЕВНИ ЛИСТ

За забаву, друштвени живот и новости

„Домаћи пријатељ“ биће истински и добар пријатељ сваке српске куће. И као „Домаћи Пријатељ“ уносиће у српске куће љубав и пријатељство, мир и задовољство, забаву и поуку, шта је ново и шта је готово. А по што искрени домаћи пријатељ треба да избегава нецријатности, кавге и зађевице, — то ће се наш „Домаћи Пријатељ“ чувати као живе ватре сваке високе и ниске политике, партијских и личних заједњања, те се с тога надамо да ће „Домаћи Пријатељ“ бити радо виђен и прамљен гост у свакој српској кући.

„Домаћи Пријатељ“ доносиће одабране пјесме, приповијетке и романи оригинално и по избор преведене, хуморске и шаљиве цртице, кратке занимљиве путописе, ирцирне вијести о свима нашим друштвима, као и вијести из књижевности, умјетности, школе и цркве.

„Домаћи Пријатељ“ обраћаће нарочиту пажњу свему што је од користи по домаћи живот, доносиће вијести, корисне напомене и биљешке о његовању здравља, чувању и подизању куће, кујне, баште и свега што може бити домаћинама од користи.

„Домаћи Пријатељ“ саопштаваће дневно, у кратко, све свршене догађаје како из нашег српског живота, тако и из осталог свијета.

„Домаћи Пријатељ“ не ће заборавити на начин и доба путовања и друштвеног саобраћаја, а по потреби и на цијене и проналажења сваковрсних намирница.

„Домаћи Пријатељ“ биће, једном ријечју, јединствени српски дневни — не политички лист, — који ће добро доћи свакој српској кући, доносиће посведневно забаве, поуке и новости.

„Домаћи Пријатељ“ јављаће се сваки дан из јутра на цијелом табаку а по потреби и са додатцима и стаје за Србију до краја фебруара 1 динар, а после од сваког 1. у мјесецу за цио мјесец по 2 динара.

За стране земље до краја јуна ове године 7 фор аустр. вред.

Претплата из Србије полаже се једино код пошта, шаље се у Биоград: Администрацији „Домаћег Пријатеља.“ — Из Аустро-Угарске може се слати поштанском упутницом: Administraciji „Domaćeg Prijatelja.“ Zemun.

Примају се и огласи по утврђеној цијени.

За Биоград продаваће се на број по 10 пара дин. Ко жели да му се редовно у кућу доноси, нека се пријави Администрацији листа.

Рукописи се шаљу уредништву „Домаћег Пријатеља.“

Уредништво и администрација налази се у „дворској“ улици бр. 7.

6 фебруара 1890 год.,

у Биограду.

Власници и уредници:

Ђорђе Поповић.

М. Ђорђевић-Призренац.

КОЛО

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

Дан. А. Живаљевић.

Кад смо прошле године пружили читаоцима први број нашега листа, рекли смо: „Књижевност је наша без јединства, остављена месним и разноликим туђим утипајима. Међу појединим књижевним и просвјетним средиштима створене су вјештачки или од природе, преграде, које их раздвајају и чине слабијим за развијање и за отпор туђинским утипајима. Најзнатнији је помоћник тим преградама наше међусобно непознавање, као што би први корак сваком успјешном отпору против туђинштине било знање и познавање нас самих. Да ту припомогне, да бди над свима појавама нашега књижевног и просвјетног живота, да их биљешки и о њима јавља својим читаоцима, то је главни задатак овога нашега „Колоа“. — Као једна од најглавнијих брига биће нам праћење и ширење знања о књижевности осталих Словена. О Хрватима нека је од наше стране речено једном за свагда, да их сматрамо, не само као најближу браћу, него управ као нас саме. За то смо се постарали да листу стечемо сарадника како из свих српских крајева, тако и из Хрватске.“ — Пред читаоцима налази се 31 број „Колоа“ и мислимо да се из њих довољно могу увјерити јесмо ли, и колико смо, одржали задату своју ријеч.

Далеко од сваке рекламе, а још даље од политике, ми смо прикупљали око „Колоа“ старије и млађе књижевнике из свију крајева нашега двоименог народа, те се „Колоа“ занета може подићи именима својих сарадника, а поноси се што су на њему подједнако радили Срби и Хрвати, и што су се око њега прибирали књижевници најужујатнијих политичких начела.

Но, и ако смо око „Колоа“ прикупили око седамдесет радника, и ако су нам свију страна стизала ласкава писма, и ако су нас многи и многи храбрили да у својој раду истрајемо, опет је одаив читалачке публике био такав, да „Колоа“ не би могло никак о излазити, да се књижевни фонд Илије М. Коларца није претплатио на 100 комада. И поред те помоћи ми смо завршили прву годину са лијепим дефицитом.

Ми ево по ново излазимо пред читаоце, а на њима је, да својим одзивом пресуде јели потребан овакав лист.

Ни у прошлој години нисмо читаоцима досађивали празним обећањима, па не ћемо ни у овој години. Све што имамо да кажемо своди се на неколико ријечи: строго ћемо се придржавати свог одређеног програма. Од њега ћемо одступити само мало у забави, јер већина наших читалаца тражи мало више забаве. Тај уступак чинимо у интересу опстанка листа. Што се пак другога дијела тиче — књижевности — ту не ћемо ни за длаку попустити, а главна ће нам брига бити да гајимо братску слогу између Срба и Хрвата. Да би тјешњи одношаји били међу Биоградом и Загребом, уредништво загребског „Вјесна“ шаљеће нам мјесечне извјештаје о књижевним и културним приликама у Хрватској. „Колоа“ ће исте такве извјештаје слати братском „Вјесни“.

Од нове године „Колоа“ ће, по предлогу г. Љ. П. Ненадовића, излазити два пута мјесечно (15. и 30.) у свескама по два табака а на истом формату. — Ово смо морали учинити с тога, што у државној штампарији има толико посла, да је немогуће лист издати чешће.

Цијена „Колоа“ остаје иста и то: 6 флорина на годину.

Претплату за Црну Гору прима књижара М. Иванчијевића на Цетињу.

У Биограду, 1. Јануара 1890.

Уредништво и Администрација „Колоа“

(Косовска улица број 14).

Бљетићи бијели (Посјетне карте) за чиновнике, трговце и ко год жели у ма којој величини, може добити готове код Карла Биљена на Цетињу.

У књ. црног. државној штампарији.

(Чудан запис.) Женска задруга у Колошвару је прије кратког времена приредила игранку. Гроф Имре Алмаши пошаље једног свог лакаја на бал, кога су наговорили неколико демократа да игра са свима грађанским госпођама. Лакај је учинио то и тек доцкан се дозна на игранци ко је он, те га истјерају са игранке. Кад се о овој афери почело свугдје говорити јавно, гроф Алмаши је изјавио, да тај гост на игранци није његов лакај, него да је то његов шумски званичник, који је без знања грофовог отишао на игранку. Са овом изјавом није се колошварско јавно мњење задовољило особито лист „Magyarország“ кога уређује Шандор Броди, нагао је на овај поступак и тврдио је да је заиста гроф лакаја послао на бал и с тога грађани нијесу хтјели учествовати на јуристичком балу, кога је приредио гроф Алмаши, шта више тога дана је грађанство приредило контра игранку. Гроф поменути лист је именовао оне аристократе, који су наговорили лакаја да иде на игранку женске задруге. Усљед свега овога су њих шесторица од млађих аристократа позвали уредника Шандора Бродију на двобој.

(Красна земља.) Од уједа змија отровница умрло је у Индији 1889. године 1165 људи и 81 комад стоке. Грабљиве животиње прождрае су 65 људи и 2252 комада стоке. Индијска влада је платила 12.754 фуната стерлинга за поубијаних 387.472 змија и 961 грабљивих животиња.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА.“

(Стигли при закључку листа)

БУКУРЕШТ, 24 фебр. — Влада је отказала Бергији трговачки уговор, који истиче, 1 марта 1891.

БУДАПЕШТА, 24 фебр. — Владини листови расправљају мирно о положају наглашујући, да је повод кризе чисто личан и да опозиција неће тако успјети, јер ће и наслједник Тисин управљати либерално. Тиса ће сутра на састанку либералног клуба објаснити разлоге свог понашања. — Нова влада приказаће се сабору, по прилици, 3 марта. — По „Еџертиртшу“, назначен је гр. Јосиф Зичија за министра унутрашњих послова на мјесто Телекије, који ће примити министарство пољске привреде, јер досадашњи старјешина те струке, гр. Јул. Сапарија, постаће министар предсједник.

МЈЕСТО ЕКОНОМА

Болнице Данила I. узразниће се о Ђурђеву дне. Поред руковања смагацином хране, куповања, издавања и распоређивање хране болесницима по упутству љекаром и усвојеним правилима, он је дужан водити бригу и својеки надгледати здање и осталу болничку имаовину; позити да се дрва и осветљење с редом и према потреби троне; да се одржава чистоћа околу шпитаља и унутра по свима просторијама; да пази да остале слуге врше како треба одређени им посао; да о свему води тачан рачун и врши све писарске послове, а да се, осим прописаних часова, без нужде из болнице не удаљава.

Тражилац треба да је свршио бар основну школу; да је уредан, разборит човек и нежењен. Имаће стан, огрев и храну у болници, а плату ће му одредити г. Министар унутрашњих дјела од 60 до 100 талијера у злату.

Почем ће имати државних поваца на руковању, треба да поднесе новчану залогу или јемство сигурна човјека.

Управа болнице.

Јављам п. и господи у мјесту, као и господи путницима, који буду пролазили кроз ову варош, да сам узео под закуп овдашње државно

КУПАЛИШТЕ

и снабдјео га са свијем потребностима у тој врсти. Купалиште стоји под надзором мјестног љекара, а има и особито одјељење за болеснике.

Цијене су врло умјерене, а послуга брза, тачна и уредна, те се надам, да ће сваки носјетилац бити свестрано задовољан.

Молећи за што чешће посјете.

Подгорица, 31 јануара.

С поштовањем:

Јован Пејановић.

закупник.

пратише нашег малишана до вјечне куће. Г. учитељима и ученицима овдашњих школа који спровод увеличаше.

Наша велика и незаборављена захвалност Дворском љекару г. С. Симоновићу који из пријатељства одазва се нашој молби савјетима својим и шиљањем његових љекова, по употреби којих бјеше му боље и бјесмо се обрадовали.

Даље захваљујемо се и г. дру. Апопуду овдашњем варошком љекару на труду око труда лијечења.

У Подгорици 19 фебруара 1890 год.

Ожаловљени:

Дјед и баба Ђоко и Стефа Лукачевић, прабаба Јека, дјед и баба по мајци кап. Лука и Савета Ненезић, отац Стефан, мати Велика, стричеви: Арсо и Панталија, тетке: Марица Вучина, — и Неда Ненезић са својим мужевима и ћецом; ујаци: Томо и Крето и остала родбина.

ЗАХВАЛА.

Особита најискренија благодарност — Томица Бабићу са синовима и браћвеницима који нашег сина односно братучеда Милосава који се разболио на чади у Бјелопавлиће у своју кућу сврнуше и у тој болести очински држаше и сваку болничку услугу искрено укаживаше; а тако пак при његовој смрти, као гођ Томица са синовима и браћвеницима тако благодаримо и најискреније захваљујемо и свештенику Вожу Брајовићу с браћвеницима, који су скупа као гођ родитељи и браћа у срдно при укупу сваку дужност извршили.

Доња Морача, 10 фебруара 1890. г.

Ожаловљени:

Родитељи Милета и Милена, братучедина Петар Симоновић с браћвом.

Разне биљешке.

(Продукција вина у Аустрији.) Вечко пољодјелско министарство приопштило је статистичке податке о продукцији вина земаља заступаних на царевинском вијећу за годину 1889. Ево дакле колико је уродило вина год. 1889. у покрајинама с ове стране Литаве: Дољња Аустрија 1,615,000 хектолит., Штајерска 315,000, Корушка 637, Крањска 135,000, Чешка 9,164, Моравска 264,000, Буковина 508, Истра и Приморје 340,597, Тирол и Форалберг 339,280, Далмација 1,172,041. Укупно 4,191,327 хектл. Из ових бројева видимо да је Далмација међу највишороднијим покрајинама Цислитаве, премда је године 1889 усљед регенерације за преко 500,000 хектл. мање вина имала, него ли год. 1888. Дољња Аустрија одмах долази у другом реду затим Истра и Приморје, па Штајерска, Тирол и Моравска, а на посљедку Крањска, Чешка, Корушка и Буковина. У колико знамо Буковина није прије имала винограда него су их тек прије 4 године почели садити, те сада почињу плода носити.

„Браник“

(Стогодишња статистика сијања ране.) По документима којима располаже француско министарство народне привреде сијање ране развијало се по следећој скали:

ГОДИНЕ	ХЕКТАРА	ХЕКТОЛИТАРА
1789	4,000,000	31,000,000
1831—1841	5,353,841	68,436,000
1842—1851	5,846,919	81,041,000
1852—1861	6,500,448	88,986,600
1862—1871	6,887,769	98,339,000
1872—1881	6,904,503	100,295,000
1882—1888	6,998,200	109,453,000

Према томе види се даје простор земље у току једног вијека за обрађивање нарастао нешто мање од половине, али је продукција три пута и по већа. Још се примјећује ово, да сијање јечма, оvas и крупника опада а сијање шенице расте, што је знак да становништво бира рану а то значи да се боље рани, боље живи.

(Гледстон као доцент у Оксфорду.) Сједи државник Гледстон, који се поред политике стручно бави књижевности, нарочито коментарисањем Омира, кога увјек носи уза се, био је прије неколико дана у Оксфорду од чијег је универзитета доби титулу почасног доцента. На том универзитету, на коме је и свршио правне науке, постоји одавно ђачка дружина „Оксфордско побратимство“ у коме ђаци расправљају књижевна и политичка питања. Томе друштву сад предједник правука славног државника Роберта Пиља. Чим је Гледстон дошао у Оксфорд млад Пиљ га је посјетио и у име ђака замоли Гледстона да дође у дружину ђака и да држи какво предавање. И Гледстон им учини по вољи. Прошле недјеље у дворани тога ђачког друштва, пред сличним слушаоцима, прочитао им је своју расправу „Асирски проналазци и Омиров текст.“

Уредник и издавалац Божо Новаковић.